



Μπολώνια-Ίντερ, ξερό άσσος ή το παλιό μου εργοστάσιο



γράφει ο ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΚΟΥΓΚΟΥΛΗΣ

Δεν ήταν η πρώτη φορά που ψαχούλευα την παλιά σχολική σάκα, την παλιά δερμάτινη σχολική σάκα με τις πολύχρωμες καρτέλες, που συχνά γινόταν αντικείμενο καταφυγής και νοσταλγίας αφού στα εντόσθιά της είχε τις καρτέλες με τα ένσημα από τις δουλειές που κατά καιρούς είχα κάνει.

Τελευταία, πάνω-πάνω, η πιο πρόσφατη χρονικά από τα εργοστάσια που είχα δουλέψει, ήταν της NELSON, κλωστοϋφαντουργείο στο Μοσχάτο, λίγο μετά τον Ταύρο, ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΟΥΡΓΙΑ... με αυτή την καρτέλα ερχόταν στο μυαλό, εκτός των άλλων, και η ΒΕΛΚΑ. Κλωστοϋφαντουργείο κι αυτή, πίσω από το γήπεδο Καραϊσκάκη. Θυρωρός δούλευε ο πατέρας εκεί, τέλη της δεκαετίας του '50.

Με έπαιρνε στη βάρδια της Κυριακής για παρέα, χάζευα τα μεγάλα μηχανήματα, έβλεπα τους εργάτες που τα δούλευαν, έφτιαχναν χιλιάδες μέτρα ύφασμα σε λίγες ώρες, νόμιζα ότι είναι θεοί... Έκοβα βόλτες ανάμεσα στα μηχανήματα και τους εργάτες, τους ζήλευα. Σκεφτόμουν πως όταν μεγαλώσω θα ήθελα να δουλέψω σ' αυτό το εργοστάσιο. Ήθελα, λέει, να ακούω τον ήχο από τα έμβολα που ανεβοκατέβαιναν στις μηχανές να συγχρονίζονται με τις ιαχές δίπλα, τις ιαχές όταν έπαιζε ο Ολυμπιακός και να

τρελαίνομαι.

Μου έπαιρνε ο πατέρας εκλέρ από του Αλεβιζάκη απέναντι, καθόμουν στο προαύλιο με το τρανζιστοράκι, άκουγα τις φωνές, ακριβώς δίπλα, σχεδόν έβλεπα το ματς με τη φαντασία μου, πίσω από τη ψηλή μάντρα.

Όταν πήγα πρώτη φορά στο γήπεδο, ήξερα κάθε σημείο του από τις περιγραφές που είχα ακούσει, πίσω από εκείνη τη ψηλή μάντρα.

Πολλά χρόνια μετά, στο παλιό πέταλο πάντα, πάνω-πάνω...

Έβλεπα τη θάλασσα απέναντι, σκεφτόμουν το νησί ... πίσω μου ήταν οι τσιμινιέρες, του Γαβριήλ, της ΒΕΛΚΑ, του Καρέλα, ετοιμόρροπες πια οι μάντρες τους και μισογκρεμισμένες, τα υπόστεγα πίσω κλειστά, χωρίς θυρωρό πλέον.

Αν υπήρχε καρτέλα ενσήμων από τη ΒΕΛΚΑ, θα μύριζε σίγουρα... Ολυμπιακός και εκλέρ από του Αλεβιζάκη.

Ήλθαν έτσι τα πράγματα που μετά από χρόνια ζήτησα δουλειά απ' το συγκεκριμένο εργοστάσιο αλλά κρίθηκε ανεπιθύμητος. ...Με διέγραψε η υφαντουργία της Αττικής διά παντός...

Δεν διέγραψα ποτέ αυτή τη βιωματική σχέση με τη φάμπρικα που είχε ξεκινήσει από την παιδική ηλικία και συνεχίστηκε πολλά χρόνια μετά, σε άλλες συνθήκες.

Δεν έπαψα ποτέ να αισθάνομαι μια οικειότητα –άλλο ανεξήγητο κι αυτό– κάτι σαν προστασία, όταν έμπαينا στο

εργοστάσιο...

«Μόνο το εργοστάσιο ρε, είναι δουλειά» έλεγα σε φίλους, «όλα τα άλλα είναι μπούρδες».

Χτυπούσα τη πόρτα, «...είμαι ανειδίκευτος, θέλω δουλειά...» τους έλεγα, μάθαινα τη δουλειά... λαναράς, τυπογράφος, ξυλουργός, αισθανόμουν γεμάτος επειδή μάθαινα κάτι.

Την πρώτη μέρα πάντως που πήγα για δουλειά, πιτσιρικάς ακόμα, στη μεγάλη μπακαλοταβέρνα των αδελφών Σακκά λίγο πιο πάνω από το σπίτι μας, δεν θα την ξεχάσω ποτέ... Δεν είχα ένσημα από και.

Καλοκαίρι της τετάρτης προς την πέμπτη τάξη του Δημοτικού ακόμα, έπιασα δουλειά, μπακαλοπαίδι. Με ζόρι και μεγάλη πίεση με πήγαν, με ζόρι και παιδικό μίσος για τη δουλειά άρχισε ο εργασιακός βίος μου, ντρεπόμουν που δούλευα, πίστευα πως τα παιδιά δεν έπρεπε να δουλεύουν.

Δεν είχε τότε διακοπές στο νησί και μπάνια και κουβαδάκια στην άμμο και τέτοια... Άλλος δούλευε παγοπώλης, διανομή πάγου δηλαδή, με τον γάντζο στο χέρι και τη λινάτσα της νοικοκυράς πρωί-πρωί, άλλος διανομή ψωμιού, άλλος στο γιαούρτι και στο γάλα, άλλος στο θερινό σινεμά της γειτονιάς το θρυλικό Αρίων, σάμαλι, παστέλι, μπιράλ κ.ο.κ.

Δεν πληρωνόμουν, σε είδος τα έπαιρνα, ζάχαρη, φυτίνη και κανένα καρπούζι, ανάλογα με τις ανάγκες και την εποχή...

Έβλεπα τα φιλαράκια από τη γειτονιά να παίζουν μπάλα, τρελαινόμωνα.

Περνούσαν με τα τσέρκια και τα πατίνια τους κι εγώ με τη σέσουλα στο χέρι και το δάκρυ στη κλωτόσσεπη...ιδιαίτερα το καλοκαίρι που αργούσε να νυχτώσει.

«Σέσουλα» με φώναζαν οι πελάτες μετά τον πρώτο μήνα, είχα γίνει η ατραξιόν του μαγαζιού.

«...Ένα κιλό κοφτό μακαρονάκι...», μου λέγανε, δεν είχε δεύτερη χεριά και συμπλήρωμα, με τη μία κι έξω, τους τρέλαινα με την ακρίβεια που είχα στη σέσουλα. Με διαόλιζε όμως, δεν μου άρεσε το παρατσούκλι... Μια μέρα με τη σέσουλα στο χέρι κι ένα κιλό ρύζι Καρο-

λίνα, κάποιος με φώναξε πάλι σέσουλα, μου ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι, πάντα γίνεται αυτό όταν με θίγουν, σαν τον αγιασμό του παπά την σκόρπισα την καρολίνα στο μαγαζί, έβαλα τα κλάματα και την κοπάνησα.

Αποφάσισα να μη ξαναπάω, είπα της μάνας ότι θα πάω στο άλλο μπακάλικο πιο κάτω, στου Θρασύβουλου, ήρθε το βράδυ ο Σωτήρης το αφεντικό στο σπίτι, με καλόπιασε, με διαβεβαίωσε ότι είχα δίκιο, μου έδωσε κι ένα δεκάρικο, με εξαγόρασε, με έψησε. Δε τολμήσανε μετά απ' αυτό, τους έβαλε χέρι κι ο Σωτήρης το αφεντικό, το κόψανε... Ο πατέρας δεν έμαθε ποτέ τίποτα.

Κι ύστερα όταν είχαμε σχολείο, πολλά απογεύματα την έβγαζα εκεί, στη μπακαλοταβέρνα των αδελφών Σακκά, Θουκυδίδου και Ερατοσθένους, μέχρι να φύγουν και οι τελευταίοι πελάτες. Άφηναν κανένα πεννηνταράκι φιλοδώρημα, τα κρατούσα για τα γεμιστά μπισκότα Παπαδοπούλου που μου άρεσαν πολύ...

Και τα πρωινά, πάντα στην ώρα μου. Με ξυπνούσε η μάνα μου έξι η ώρα με την παραγγελία της ημέρας, «...100 δράμια πελτέ, φυτίνη και μισό κιλό λάδι...», ανάλογα με τις ανάγκες είπαμε... μπερδεμένα ήταν ακόμα τα δράμια με τα γραμμάρια, τον καιρό εκείνο αλλάζαμε τις ζυγαριές και τα σταθμά.

Πρωί πρωί, για να ξεφορτώσουμε από την τρίκυκλη BMW του Σωτήρη καρπούζια και τα τελάρα με τα λαχανικά... Έτσι, μου έμεινε από πιτσιρικάς το πρωινό ξύπνημα.

Πολλά χρόνια μετά, δουλειά σε τράπεζα πλέον, ενώ θα μπορούσα να πηγαίνω στις οκτώ, στις οκτώμιση, ό,τι ώρα ήθελα, εγώ εκεί ... από τις πεντέμιση στο πόδι, χωρίς ξυπνητήρι, με καφέ, τσιγάρα, μπάνιο, πρωινό ραδιόφωνο και στις επτά απίκο ... με δεύτερο καφέ και τσιγάρα. Μου φάγανε τα σωθικά τα πρωινά τσιγάρα...

Παλιά έφευγα από το σπίτι για τη NELSON χωρίς καφέ, με ένα τσιγάρο μόνο στο στόμα και γραμμή για το λεωφορείο. Γεμάτες αποτσιγάρα ήταν τότε οι στάσεις των λεωφορείων. 53Α Άγιος Δημήτριος-Λουτρά Καλλιθέας-Μοσχάτο...

Παρατηρούσα τα πρόσωπα και τη βουβή διαδρομή του πρωινού λεωφορείου, έβλεπα τους ανθρώπους της πρωινής βάρδιας, τα μισόκλειστα μάτια των νέων κοριτσιών, τις αναπνοές τους στα τζάμια... έτσι μου ερχόταν καμιά φορά να σκύψω να χαϊδέψω τα κλειστά τους μάτια ή να φιλήσω τις υγρές τους αναπνοές πάνω στα τζάμια των λεωφορείων.

Κι απ' την άλλη, τα κουρασμένα πρόσωπα των μεγαλύτερων. Αυτό είναι το πρωινό δρομολόγιο... Έφτανα αρκετά νωρίς. Δεν μου πήγαινε η καθυστέρηση...

Ήθελα το ρέγουλό μου μέχρι να γυρίσω τον διακόπτη στο λανάρι. Έμπαίνα μέσα και γραμμή στο κυλικείο ...

Τα κυλικεία των εργοστασίων ήταν για κλάματα, σταθερό το μενού στα περισσότερα, ψωμί, τυρί κασέρι και χαλβά για κολατσιό. Θα μπορούσα να σκάσω και τότε και τώρα τρώγοντας μόνο χαλβά. Έπαίρνα ένα κομμάτι κι ένα καφέ σκέτο πρώι πρώι, κάπνιζα δυο τρία τσιγάρα μέχρι να χτυπήσει η σειρήνα για την έναρξη της βάρδιας και συνέχιζα να χαζεύω τους/τις συναδέλφους και τα μηχανήματα...

Μια ξεχωριστή ατμόσφαιρα είχε αυτή η πρωινή αναμονή... Ένα σκηνικό από μόνο του, η πρωινή αναμονή. Τους έβλεπα από μακριά να πλησιάζουν στο πόστο τους να συζητάνε, άντρες-γυναίκες, να κινούνται με αργές νωχελικές κινήσεις, όπως τα ζευγάρια στα πρώτα αμύχανα ραντεβού, διακριτικά, με ματιές ηλεκτρικές, ματιές που περιείχαν μύχιες επιθυμίες ερωτικές... δεν ήταν λίγες οι φορές που είδα πίσω αλλά και μέσα στις μεγάλες μηχανές ή μέσα σε αποθήκες και συσκευαστήρια, άντρες και γυναίκες σε τρυφερές στιγμές, σε πολύ τρυφερές στιγμές.

Μια ατμόσφαιρα αμύχανου ερωτισμού κυριαρχούσε μερικές φορές στο πρωινό ημίφως των τεράστιων υπόστεγων των εργοστασίων, μια αδιόρατη μα αισθητή συνωμοσία, ένα κοινό μα ασχολίαστο μυστικό... μια πρωινή ερωτική ομερτά που καταργούσε για λίγο τις συμβάσεις, μια αποδεκτή ερωτική πα-

ρανομία: «ξέρεις, ξέρω δεν μιλάμε γι' αυτά ...» ή κάπως έτσι.

Όποιος έχει περάσει από μεγάλη φάμπρικα το έχει νοιώσει... Έχει γνωρίσει βέβαια και την άλλη πλευρά της φάμπρικας. Τα ρουφιανίλκια, τα γλειψίματα, τους εκβιασμούς, ιδιαίτερα στις γυναίκες... Ερχόντουσαν κορίτσια άβγαλτα απ' τα χωριά τους κι έπεφταν στον εκβιασμό του κάθε μαλάκα - προϊστάμενου, ήθελε μπαλαμούτια και «ομορφιές» για να τη βάλει στην πρωινή βάρδια ο προϊστάμενος, δεν ήταν κατηχητικό η φάμπρικα...

Την έζησα στα τελευταία της. Μέσα και τέλη της δεκαετίας του '70 ήταν το τέλος ή, μάλλον, η αρχή του τέλους της βαριάς –για την Ελλάδα– βιομηχανίας...

Μετά τέρμα η υφαντουργία, η βιομηχανία ξύλου, οι εκτυπώσεις, τα πήρε και τα σήκωσε. Ερήμωσαν τα περισσότερα εργοστάσια στην Πειραιώς...

Κάποια σώθηκαν, αξιοποιήθηκαν, άλλαξαν χρήση δηλαδή, έγιναν χώροι πολιτισμού, θέατρα, μουσεία, γκαλερί κ.ά. Σε κάποια άλλα στεγάζονται τις νύχτες τα μαζικά τσιφτετέλια των Νεοελλήνων, «χώροι πολιτισμού» κι αυτά, που έλεγε κι ένας μακαρίτης υπουργός ... τουτέστιν γυναίκες με τα παιδιά τους στην πίστα, σε μαζικά ζειμπέκικα της Ασπασίας, της Ευδοκίας, της μαλακίας...

Πήγα μετά από χρόνια στο υφαντουργείο που δούλευα, στην οδό Πειραιώς στο Μοσχάτο, δίπλα από το εργοστάσιο του Τσαούσογλου, Πειραιώς 256.

Αγγλοελληνική Εριουργία NELSON, ιδιοκτησίας Συκιαρίδη. Επετειακή εκδήλωση ήταν του περιοδικού Αντί, να μια ευκαιρία για επίσκεψη...

Το εργοστάσιο είχε κλείσει, το διεκδικούσαν οι τράπεζες, δεν ξέρω πότε και πώς, αλλά εδώ και χρόνια τώρα στεγάζεται η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Κάτι είναι κι αυτό. Από μαζικά ζειμπέκικα με όλα τα μωρά στην πίστα καλύτερα αυτό... αφού δεν είναι πλέον εργοστάσιο...

Με έτρωγε περιέργεια μεγάλη, πώς θα ήταν άραγε;

Μόνο γι αυτό πήγα στην επετειακή εκδήλωση, αφορμή έψαχνα για να δω

το παλιό μου εργοστάσιο. Δεν ήταν δικό μου το εργοστάσιο, ήταν όμως το παλιό μου εργοστάσιο...

Είχαν αλλάξει όλα. Μόνο στο μυαλό μου δεν είχε αλλάξει τίποτα.

Όπως συμβαίνει καμιά φορά με τα παιδιά των φίλων. Τα βλέπεις μετά από 15-20 χρόνια και περιμένεις να τα δεις όπως τα ήξερες δύο-τριών χρονών.

Η μνήμη και η μυρωδιά συντηρούσαν το ανεξήγητο, την ταύτιση με το πριν. Πέρασα τη σιδερένια πόρτα του παλιού θυρωρείου, χτύπησα την κάρτα, πρώι...05.42 παρών, πήγα στο παλιό βαφείο, καλημέρισα τον κυρ Φώτη, σε λίγα λεπτά μέσα σχολιάζαμε όλες τις γυναίκες που περνούσαν έξω από το βαφείο, ήξερε τα πάντα για όλες. Ποια είναι χήρα, χωρισμένη, ελεύθερη. Άρχοντας στο χώρο του ο κυρ Φώτης, μανούλα στα χρώματα των νημάτων.

Του έφερνε ο χημικός κάθε πρωί τη σύσταση για το χρώμα των νημάτων, του έδινε οδηγίες ο χημικός, ο Φώτης έκανε το δικό του, του κεφαλιού του. Τέλεια βγαίνουν όλα. Νόμιζαν οι άλλοι ότι χάρη στον χημικό έπαιρναν τα νήματα το τέλειο χρώμα τους, πίστευαν πως αυτός είναι η αυθεντία... Εγώ είμαι του Πολυτεχνείου, αυτός του Πανεπιστημίου, μου έλεγε ο Φώτης, γελούσαμε. Έστριβε τη μουστάκα του, όπως πάντα, «...στρίψε τη μουστάκα, γεια σου Οσμαντάκα...» και μετά, στους αργαλειούς δίπλα, στους αργαλειούς με τα πιο ωραία κορίτσια της Αθήνας, πάντα πίστευα πως στα εργοστάσια δούλευαν τα πιο όμορφα κορίτσια.

Στους αργαλειούς, λοιπόν, να καλημερίσω την κόρη της Στεφανίας, στους αργαλειούς δούλευε η κόρη της Στεφανίας, στάλαζε όλο το εργοστάσιο για πάρτη της.

Έφτιαχναν τότε κουβέρτες για τον Ελληνικό Στρατό τα κορίτσια στους αργαλειούς, όπως παλιά οι γυναίκες τα εσωρούχα των στρατιωτών για τη Μικρασία κι οι άλλες, αργότερα, έπλεκαν την κάλτσα του φαντάρου.

Ύστερα στο μεγάλο υπόστεγο με τις λαναρομηχανές, στο χώρο μου δηλαδή.

Τις λαναρομηχανές που περίμεναν

σαν άγρια θηρία το σύνθημα, τη σειρήνα, τη σειρήνα σαν τον ήχο του συναγερμού πριν αρχίσει ο βομβαρδισμός, τη σειρήνα που παίρνει τα μυαλά για ν' αρχίσει η πρωινή βάρδια, μαζί κι εγώ, πίσω μου οι κλώστρες και οι γυναίκες που τις δούλευαν και δεν κάθονταν λεπτό, πέρα-δώθε, πέρα δώθε για να προλαβαίνουν τα αδράχτια, τα στημόνια, να μη σπάσουν τα νήματα, κι η Στεφανία στην άκρη.

Στο μεγάλο μηχανήμα δίπλα ο Μανώλης με το μεγάλο πάθος, αρρώστια αντί απη, κολλητηριτζής μέγας ...κουσουρί απεριγράπτο.

Και ο κύριος Λουκάς δίπλα, στεναχωρημένος πάντα, τον είχε αφήσει η γυναίκα του ύστερα από είκοσι χρόνια γάμου, με μικρά παιδιά, δεύτερη δουλειά σε ταβέρνα στο Μεταξουργείο, «...σερβιτόρος για να τα βγάλω πέρα...» μου είχε πει.

Και ο μαστρο-Νικήτας παραδίπλα, είχε κατοχυρώσει δικαίωμα σύνταξης αλλά συνέχιζε, είχε ανάγκες ακόμη, έμπειρος πια, στην καινούργια εγγλέζικη λαναρομηχανή του.

Τον είδα πάλι να γράφει ΠΡΟΠΟ όπως τότε, όλη τη μέρα ΠΡΟΠΟ έγραφε, για να ξεκινείται έλεγε και να ξεκνάει, ποιος ξέρει τι; Ποτέ δεν ρώτησα.

Έγραφε δεκάδες δελτία, ποτέ δεν τα έριχνε, κατασκεύαζε για τον εαυτό του μόνο μια αγωνία για το Σαββατοκύριακο με δελτία που ποτέ δεν θα διεκδικούσαν την τύχη τους, με ρωτούσε πότε πότε τη γνώμη μου για τα ιταλικά παιχνίδια, με την ίδια κατασκευασμένη αγωνία, βούιζαν οι κύλινδροι και τα πιστόνια διαβολεμένα, δεν μπορούσαμε να συνηνοηθούμε, δεν ακούγαμε, «...δεν τα ξέρω τα ξένα...» μου φώναζε με νοήματα, «... ΜΠΟΛΩΝΙΑ-ΙΝΤΕΡ σάνταρ άσσοσ...» του έλεγα, «...είναι κόκκινη η Μπολωνία μάλιστα...» του φώναζα γελώντας, προσπαθούσα διά της πλαγίας να τον τοιγκλήσω, να τον προκαλέσω, να του αλλάξω θέμα, να μιλήσουμε, να ξεφύγουμε απ' το ΠΡΟΠΟ. Ήξερα λίγα πράγματα γι' αυτόν.

Κάτι μου είχε πει ο κύριος Θόδωρος, ο μηχανικός, μέσες άκρες. Του ζητούσα

του μαστρο-Νικήτα να μου πει για τον πόλεμο, για τον εμφύλιο, για τη δικτατορία ή για τότε, που πήγε αμούστακος σχεδόν, μπριγκαδίστας λέει, στον άλλον εμφύλιο, τον Ισπανικό.

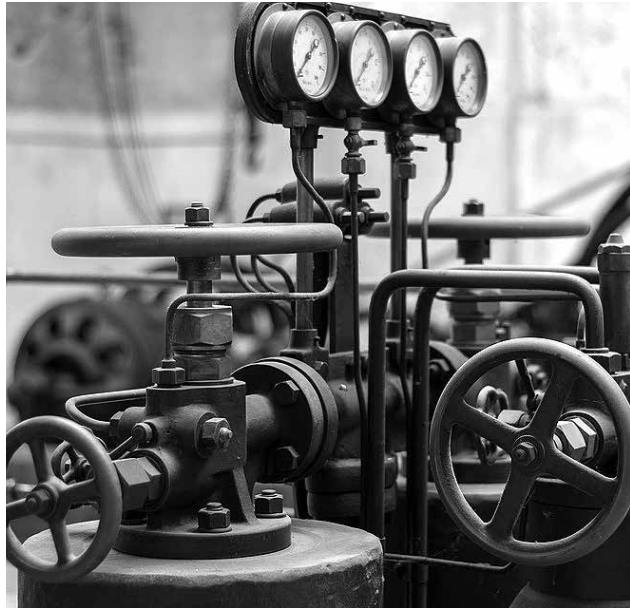
Απόφευγε, δεν μιλούσε γι' αυτά, ήθελε να ξεκάσει; Ποιος ξέρει; Με το τσιγκέλι του τα έβγαζα, σπάνια μιλούσε. Έμοιαζε να μη τον ενδιαφέρουν οι πολιτικές συζητήσεις, οι πολιτικές εξελίξεις, η αποχουνοποίηση του σωματίου. Μεταπολίτευση ήταν, όλοι γι' αυτά συζητούσαμε, όλοι εκτός του μαστρο-Νικήτα.

Μια μέρα κάτι του είπα, δεν θυμάμαι, για τον Φράνκο, την Καταλονία, για τον Ισπανικό Εμφύλιο; Roum, Brigades Internationales, διεθνείς ταξιαρχίες... ξεμπούκωσε λες ο μαστρο-Νικήτας, Καταλούνα... μου είπε. Άνοιξε το στόμα του, μισόλογα βέβαια, αλλά μίλησε, στο βασικό ναυτικό λέει υπηρετούσε τότε, λιποτάκτησε και πήγε εκεί, για πάρτη του, Brigades Internationales, έφυγε μετά την ήττα του Δημοκρατικού Στρατού και τη μεγάλη σφαγή, κινδύνευε, ανέβηκε προς τα πάνω, Καταλούνα, τον φυγάδευσαν στη Γαλλία, γλίτωσε παρά τρίχα.

Μέχρι για τη μεγάλη απεργία του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας λίγο πριν το πόλεμο ήξερε, μου είπε λεπτομέρειες, συμμετείχε και το εργοστάσιο που δουλεύαμε σ' εκείνη την απεργία, δούλευαν δικόι του εκεί, έτσι μου είπε, την έπνιξε στο αίμα λέει με τέσσερις νεκρούς, η έφιππη αστυνομία.

Και μετά στη μεγάλη σύγκρουση για τον αντεργατικό νόμο 330 του Λάσκαρη, τον Μάιο του 76, για το νόμο που θα καταργούσε τη πάλη των τάξεων...

Τον θυμάμαι τον μαστρο-Νικήτα, αγέρωχο και συγκινημένο, ανεβαίναμε την Πειραιώς, σαν έφηβος λιποτάκτης πάλι, παρά τα χρονάκια του, άναψε το αίμα του ξαφνικά, συμμετείχε ενεργά, φουμάριζε παφ-πουφ το ένα πίσω απ' το άλλο, χαμογελούσε με την αριστερή γροθιά ψηλά, μου έκλεινε το μάτι με συστολή, συνωμοτικά σχεδόν... Του έκλεισα κι εγώ το μάτι, έτσι όπως χαιρετάς έναν περαστικό συναγωνιστή σου και τότε τα λόγια είναι ακραία.



Δεν ξαναδουλέψαμε μαζί μετά τη μεγάλη απεργία, δεν με ξαναρώτησε για τα ξένα παιχνίδια, τα ιταλικά, με έδιωξαν από το εργοστάσιο, έπεσε και σύρμα στο σινάφι, στου Προυσάλογλου, στου Λαναρά, στη ΒΕΛΚΑ, στου Γαβριήλ, δεν με ήθελε κανείς

«...εντάξει νεαρέ, θα σας καλέσουμε εμείς για δουλειά...» μου έλεγαν οι προσωπάρες μετά την πρώτη συνάντηση, είχε πέσει τηλεφώνημα στη φάμπρικα του Συκιαρίδη, ανταγωνιστές μεν, αλλά πάνω απ' όλα η εργασιακή μείνση, σύμφοια και αλληλεγγύη, σ' αυτό τα βρίσκουν πάντα τα αφεντικά ... «ομόνοια-πίστις-εργασία», αυτά ήταν –και είναι ακόμη– γραμμένα στην προμετωπίδα της εισόδου στο εργοστάσιο.

Χαθήκαμε από τότε με τον μάστορα. Μόνο λίγους μήνες μετά, ήταν αρχές Νοέμβρη, κτύπησε το πατζούρι του παραθύρου η γειτόνισσα, «...σε γυρεύουνε στο τηλέφωνο, κάποιος μαστρο-Νικήτας λέει...», έτρεξα, «...να' ρθεις αύριο κατά τις τρεις στο εργοστάσιο, φεύγω, τα παρατάω, βγαίνω στη σύνταξη, θέλω να έρθεις, τα έχω κανονίσει με τον προϊστάμενο να σε αφήσουν να μεις μέσα, θα περιμένω...»

Πήγα την άλλη μέρα, με περίμενε στο

θυρωρείο, πήγαμε μαζί στο υπόστεγο, είχε τελειώσει η βάρδια, αγκαλιές φιλιά με τους συναδέλφους, ο μαστρο-Νικήτας στο επίκεντρο, μ' ένα λουλούδι στο αυτί του, όλα τα κορίτσια πάνω του, αποχαιρετιστήριο προς τιμήν του, όλοι συγκινημένοι. Έφυγε για λίγο, πήγε στα γραφεία της διοίκησης για την εκκαθάριση, του κάναμε έκπληξη, μόλις γύρισε είδε τη φόρμα του ψηλά στον τοίχο, κάτω ακριβώς από τα μικρά τετράγωνα τζάμια της οροφής, είχα καρφισώσει ένα δελτίο ΠΡΟΠΟ στο πέτο της φόρμας, έχωσα και το στουπί της λαναρομηχανής στις τσέπες και το γάντζο που καθαρίζαμε τα λανάρια όταν μάγκωνε το μαλλί, δάκρυσε και μου έκλεισε πάλι το μάτι, έτσι τον χαιρετήσαμε, με τη φόρμα του στην οροφή. Όπως γίνεται με τους μεγάλους παίκτες του μπάσκετ, στην οροφή για μια ζωή η φανέλα τους. Πήγαμε πέντε-έξι σε μια ταβέρνα στη λαχαναγορά, τα ήπιαμε, είπαμε διάφορα, για τις γυναίκες στο εργοστάσιο, για τα ματς του Σαββατοκύριακου, για την πορεία του περασμένου Μάη.

Ήρθε και ο γιος του να τον πάρει με ένα Zundarr, είχε σουρουπώσει πια, βγήκα έξω, αγκαλιαστήκαμε, «...τι θα κάνεις;» τον ρώτησα, «...θα πάρω τη γυναίκα μου μικρή και θα πάμε εκδρομή... θα κάνουμε μια μακρινή εκδρομή» μου είπε, δεν μου είχε μιλήσει ποτέ για τη γυναίκα του, τον ρώτησα πού θα πάνε, «...στο ποτάμι, να της δείξω το Γουαδαλκιβίρ...» μου απάντησε, ύστερα έκανε τη συνηθισμένη του κίνηση, άναψε τσιγάρο δηλαδή, καβάλησε το μηχανάκι, σήκωσε το αριστερό του χέρι χαιρετώντας με και φύγανε με κατεύθυνση δυτικά ... προς το ποτάμι.

Χτύπησε η σειρήνα πάλι στο μυαλό μου, ο συναγερμός έληξε, τέρμα η βάρδια, τέλειωσε το ταξίδι, σβήνει κι η μνήμη, σκορπίζουν οι σκέψεις όταν χτυπάει ο συναγερμός.

Κράτησα τη συγκίνησή απ' αυτή την αναδρομή, τα μάζεψα να φύγω άρον-άρον από την εκδήλωση του ΑντίΨάχνοντας άλλωστε αυτή τη συγκίνηση βρέθηκα στο παλιό μου εργοστάσιο εκείνο το βράδυ.

Στο μεγάλο υπόστεγο με τα λανάρια και τις κλώστρες που δούλευα πριν χρόνια έπεσε το μάτι μου. Είχε μαζευτεί κόσμος εκεί με φουλάρια κόκκινα για την επετειακή, καναπεδάκια και πλαστικά ποτήρια με κόκκινο κρασί, δεν είχε χαλβά και κασέρι πια, δεν κατάλαβα τι γύρευαν στο υπόστεγο.

Στάθηκα λίγο, μου ήρθε κάποια στιγμή να μπω μέσα, να κρεμάσω πάλι τη φόρμα του μαστορα στον τοίχο, ν' ανοίξω στο φουλ όλα τα λανάρια, και τις κλώστρες δίπλα, τους αργαλειούς απέναντι στο τέρμα, τα έμβολα ν' ανεβοκατεβαίνουν εκκωφαντικά, να πατήσω τη σειρήνα του συναγερμού στο κόκκινο και να φωνάξω του μαστρο-Νικήτα: «... ΜΠΟΛΩΝΙΑ-ΙΝΤΕΡ ξερό άσος μαστορα ...είναι κόκκινη η Μπολώνια...»

Έμεινα με τη συγκίνηση, χτύπησα την κάρτα κι έφυγα. Περιπάτησα την Πειραιώς προς την Ομόνοια. Η κίνηση ήταν λίγη, φιλόβροχο φθινοπωρινό, φέγγιζε η νύχτα στη γυαλισμένη άσφαλτο, τα αυτοκίνητα έφευγαν γρήγορα, φώτιζαν τα graffiti στους τοίχους των παλαιών εργοστασίων της Πειραιώς, κουφάρια λεπλατημένα πια όσα δεν είχαν αλλάξει χρήση, όμορφα όμως ακόμα, με τη θλιμμένη παρακμή τους ζωγραφισμένη στο βρεγμένο σώμα τους και την ομορφιά της νύχτας γύρω τους.

Παρατηρούσα τα νέα παιδιά που πήγαιναν στο Φωταέριο αριστερά, στο Θησείο απέναντι, αγκαλιασμένα τρυφερά, σε κοινή θέα ο έρωτάς τους, τα χαιρόμουν, τα παρατηρούσα και σκεφτόμουν την κόρη της Στεφανίας ν' ανεβαίνει μαζί μου, την κρατούσα σφικτά για να την προστατέψω από τα ύποπτα στενά της Πειραιώς και τη φθινοπωρινή ψιχάλα, ούτε το όνομά της δεν θυμόμουν πια, νομίζω ποτέ δεν το έμαθα, έτσι την είχα στο μυαλό μου, ήταν «η κόρη της Στεφανίας» με τα ξανθά μαλλιά και τις μακριές αφέλειες να σκεπάζουν τα πράσινα μάτια της, ίδια η Λάρα στο DOCTOR ZHIVAGO ήταν η κόρη της Στεφανίας που στάλαζε όλη η φάμπρικα για πάρτη της. **T**